

عشایر خوزستان

بقلم

آقای مهندس جهانگیر قائم مقامی

طوایف میان آب ۱

۲ -

۲ - طایفه عبدالخان

این طایفه اصلاً از ایل بزرگ بنی لام ساکن عمارة عراق بوده اند و در حدود ۹۰ سال پیش بایران کوچ کرده اند. خانواده معروف عبدالخان از خانواده های محترم و جلیل بنی لام و خانواده شیوخ میباشند. عناصر اصلی این خانواده از شش تیره تشکیل میشود:

۱ - نصیری

۲ - بلاسم که خود از سه جزء کوچکتر مرکب میشود:

اول - بیت عبدالعالی دوم ، بیت جنیدیل سوم ، بیت مذکور

۳ - رحمان ۴ طعان ۵ - معلی ۶ - خمیس

شرح طایفه عبدالخان هنگامی که کلیه عشایر این طایفه در عراق جزو بنی لام بوده اند از تیره نصیری بودند و مدتها شیخوخیت طایفه عبدالخان با این تیره بود تا اینکه تیره بلاسم هم قدرتی تحصیل و ادعای ریاست کردند و بر سر برستی طایفه میان این دو تیره اختلافاتی حاصل شد که بالاخره بشکست تیره نصیری منجر گردید. باین مناسبت شیوخ

۱ - رجوع شود بشماره چهارم سال دوم مجله یادگار که قسمت اول این مقاله در آن

امروز طایفه عبدالخان ساکن ایران شامل ۱۱ عشیره است که جمعاً بالغ بر ۴۵ خانوار میشود *

بعد از مرگ شیخ عباس پسرش حسین سرپرست طایفه شد و در زمان اوست که رفته رفته طایفه عبدالخان صاحب قدرت و نفوذی گردید و این قدرت در عظمت در زمان شیخ درچال پسر شیخ حسین بعد اعلای خود رسید و از این موقع است که شیوخ عبدالخان

سر عشایر ساکن میان آب تسلطی یافته شیخ المشایخ میان آب شده اند *

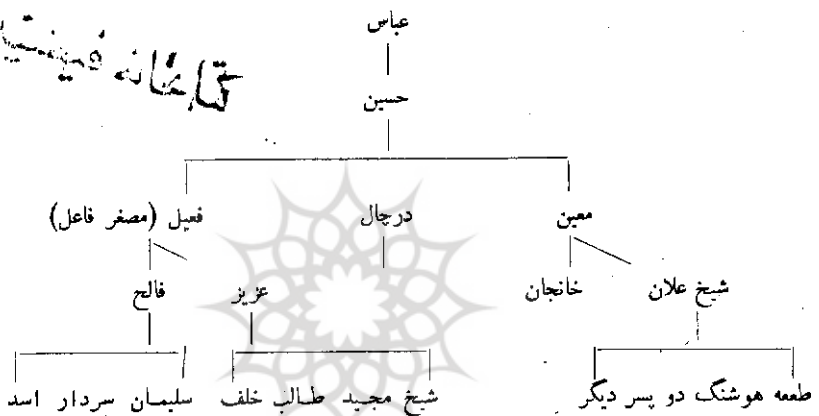
چون شیخ حسین فوت شد طایفه او میان سه پسرش درچال و معین و فعیل تقسیم شد. درچال بر ساحل کرخه در اراضی امروزی خیر آباد قلعه ای بنا کرد که بنام او معروف شد و امروز خراب است، و چون درگذشت عشیره او برادر بطنی اش معین رسید و ازین موقع دو نلک طایفه سهم معین و یک نلک دیگر سهم فعیل شد و امروز هم این تقسیم بین اعقاب آنان باقیست *

روی کار بودن معین و فعیل مقارن بود با اعتلای حکومت شیخ خزعل بنی کعب و خزعل که وجود طایفه متنفذ و مقتدری مانند عبدالخان را در منطقه میان آب موافق نیت خود تشخیص نمیداد ب فکر ضعیف کردن آن افتاد. از این تاریخ است که می بینیم عشایر میان آب رفته رفته خود را از تحت نفوذ و سلطه شیخ المشایخ خارج کرده هر یک تحت نظر شیوخ خود مستقلاً اداره میشوند و چون عشایر میان آب از اختیار طایفه عبدالخان بیرون رفتند شیخ خزعل سر پرستی میان آب را بشیخ فرحان شیخ طایفه آل کثیر واگذار نمود و تا بر افتادن شیخ خزعل اوضاع بدین منوال بود *

بعد از شیخ معین پسرش علوان و پس از شیخ فعیل پسرش عزیز هر یک سر پرستی عشیره خود را عهده دار شدند ولی در عین حال تحت نظر عمال شیخ خزعل بودند تا اینکه قدرت مرکزی ایران در خوزستان اثبات و مستحکم گردید (۱۳۰۳ شمسی) طایفه عبدالخان هم از زیر سلطه عمال شیخ خزعل بیرون آمد ولی دیگر نتوانست سایر عشایر میان آب را تحت نفوذ خود درآورد با اینحال شیخ عبدالخان را شیخ المشایخ مینامند طایفه عبدالخان هر زمان که وضع امنیت داخلی ایران متزلزل شده مرتکب فتنه ها و آشوبهایی شده و در پاره ای از اغتشاشات منطقه میان آب شرکت داشته اند، آخرین

قنده ای که طایفه عبدالخان در آن شرکت جست قنده تابستان سال ۱۳۲۳ شمسی بود و در این واقعه شیخ علوان و شیخ عزیز از محرکین آشوب بودند پس از رفع غائله شیخ علوان موفق شد خود را تبرئه نماید ولی شیخ عزیز پینج سال زندانی محکوم گردید. امروز شیخ بزرگ طایفه عبدالخان شیخ علوان است و بجای شیخ عزیز هم پسرش مجید عهده دار اداره عشیره میباشد.

شجره شیوخ عبدالخان:

تقسیمات: طایفه عبدالخان مرکب از ۱۱ عشیره است و جمعاً بالغ بر ۴۵۰ خانوار میباشد و از دو قسمت اصلی و الحاقی تشکیل میگردد:

الف - قسمتهای اصلی

اول - نصیری مرکب از ۱۰۰ خانوار ساکن خیر آباد مرکب از چهار تیره:

- ۱ - بیت فارس شامل ۳۵ خانوار، تیره مخصوص شیوخ امروزی است.
- ۲ - بیت ارمن شامل ۱۵ خانوار
- ۳ - بیت طعما « ۱۵ »
- ۴ - بیت درویش « ۱۰ »

دوم - بنی عقبه شامل ۱۲۰ خانوار و مرکب از چهار تیره ساکن خیر آباد:

- ۱ - بیت راشد شامل ۴۰ خانوار

۲- بیت حیدر « ۳۰ »

۳- بیت صیابت « ۲۵ »

۴- بیت علی « ۲۵ »

سوم شویه شامل ۳۰ خانه وار ساکن خیر آباد .

چهارم - بهادل « ۲۰ » « « «

ب- قسمتهای الحاقی یا فرعی

هفت عشیره ای که تحت این عنوان در می آیند عشایری هستند که در اصل از عنصر

عبدالخان نمیشاند و بعدها از طوایف دیگر باین طایفه ملحق شده اند .

۱- عبیدیا کاسی شامل ۴۰ خانوار؛ این عشیره از اولاد سیاهانی هستند که شیوخ

عبدالخان در خانواده خود داشته اند .

۲- بنی تمیم شامل ۱۵ خانوار ساکن خیر آباد

۳- بیت قباش (بتشدیدباء) « ۱۰ » « « «

۴- شمر « ۱۱ » « « « این تیره از عشیره شمرکنانه میباشد

۵- دخینه « ۷ » « « « « « « «

۶- عطاشنه (بتشدیدطاء) « ۷ » « « «

۷- عبوده « ۳ » « « «

در حدود ۱۲ خانوار هم متفرقه عبدالخان هستند که هر یکی دو خانوار آن از یک

طایفه میباشد .

۳- آل بوروايه

نام این طایفه مأخوذ از نام جدشان روايه است و اصلاً از طوایف عراق تابع

طایفه اچرش از اتباع ایل بزرگ سراج و ساکن بدرالرمیض بوده اند .

شیوخ طایفه اچرش با چند عشیره از اتباع خود در حدود ۳۵۰ سال قبل بایران

کوچ نموده در طرف موالی حویزه در منطقه ای که امروز در اختیار دو طایفه شرفا و بنی

ساله است سکونت یافتند . ولی طایفه آل بوروايه در همان بدرالرمیض باقی مانده و تا

۱۵۰ سال پیش هم در عراق بودند تا اینکه در آن تاریخ بمناسبت تحمیلات شیوخ سراج و سختی امر معیشت بایران کوچ کردند.

تاریخ کوچ کردن طایفه آل‌روایه مقارن بوده است با ایام ضعف و بدبختی شیوخ اچرش. در آن ایام اتباع طایفه اچرش مانند دغاغله و آل‌حردان و آل قاطع بعلت بی‌مهری موالی نسبت بشیوخ اچرش از اطراف آنها متفرق شده جداگانه دست نشانده موالی بودند و موالی هر سال ایشان را در زمینی بزراعت و امیداشتند.

طایفه آل بوروایه در یک چنین موقعی بسراغ طایفه اچرش آمده‌اند و آنها نیز دچار همان سرنوشت دغاغله و آل حردان و آل قاطع شده‌اند.

تاریخ تحولات گذشته طایفه آل بوروایه باین مناسبت روشن نیست، همینقدر میدانیم که در زمان مولی فرج‌الله خان والی حویزه (مقتول بسال ۱۲۶۴ قمری) ۲ این طایفه اچرش بر اثر بی‌مهری‌های متمادی موالی بمولی فرج‌الله خان شوریدند و در زد و خوردی که رخ داد یکی از کسان مولی تیر خورد و طایفه بنی‌ساله باتقام مولی طایفه آل بوروایه را غارت کردند با اینحال طایفه آل بوروایه از این تاریخ تا آخر عمر مولی عبدالله خان چهارم والی حویزه (متوفی سال ۱۳۲۵ قمری) در اختیار موالی بوده‌اند. چون در این موقع در خاندان موالی بر سر والیگیری اختلاف حاصل شد و این اختلافات بزیان طوایف تابعه آنها می‌بود طایفه آل بوروایه خود را از معرکه اختلافات و دسته‌بندی‌های موالی کنار کشیدند خرابی سه‌کرخه نیز یکی دیگر از علل و اسبابی بود که طایفه مذکور را و امیداشت از آن منطقه کوچ نمایند.

در این موقع است که طایفه آل بوروایه بمیان آب‌کوچ کرده‌اند و اکنون در غربیه میان آب سکونت دارند.

شیوخ این طایفه در ابتدا از عشیره آل بو‌عزیز بوده‌اند و محارب فرزند فنجان از آن عشیره امروز باقیست ولی در حدود سی‌سالست که خضیر نامی از عشیره آب‌بودوی

۱ - شرح این طوایف مربوط بسبب طوایف دشت میشان است و در جای خود مفصلاً از آنها صحبت خواهد شد.

۲ - راجع بخاندان موالی بکتاب مشمشیان تألیف آقای کسروی و مقاله آینده نگارنده تحت عنوان «ذیل کتاب مشمشیان» رجوع شود.

دعوی شیخی نمود و امروز پسر او عمیر (مضر عامر) نیز همان دعوی را دارد و عمیر چون مردی لایق و زیرک است توانسته حکم سرپرستی طایفه را از دولت بگیرد و اینک سرپرست طایفه آل بوروایه که از جانب دولت تعیین شده اوست ولی نفوذ و قدرت محارب و پدیر پیرش فنجان در عشیره بیش از نفوذ عمیر است.

تقسیمات: طایفه آل بوروایه از شش عشیره تشکیل میشود و جمعاً بالغ بر ۲۵۰

خانوارند:

۱- آل بو عزیز شامل ۵۰ خانوار

۲- آل بو بدوی » ۴۵ »

۳- آل بو فیاض » ۳۰ »

۴- آل بو عزیر » ۲۵ »

۵- آل بو عروه » ۲۰ »

۶- آل حلاف » ۶۰ »

این عشیره خود شامل پنج تیره است که دو تیره آن جزو طایفه آن بوروایه و سه تیره دیگر جزو عشیره حمودی بنی ساله هستند و در حوزه سکونت دارند. دو تیره ای که تابع آل بوروایه میباشند بشرح ذیلند ۱:

اول- بیت مهدی شامل ۴۰ خانوار طاعات فریجی

دوم- بیت نجر » ۲۰ » علوم انسانی

و در حدود ۲۰ خانوار هم متفرقه در آل بوروایه هستند.

۴- سادات

از این طایفه در ضمن شرح سادات خوزستان یکجا و مبسوطاً خواهیم سخن راند بنا بر این عجلتاً از شرح آن صرف نظر میکنیم.

۱- سه تیره آل حلاف تابع حمودی چنین اند:

اول- آل بکر ۳۰ خانوار

دوم- رباط ۲۵ »

سوم- بیت اچیرش ۱۵ »